

Libris.RO

Respect pentru oamne **TEOLOGIE APLICATĂ**

PROF. UNIV. DR. PAVEL CHIRILĂ
PR. DR. MIHAI VALICĂ

SPITALUL CREȘTIN

introducere în medicina pastorală

Ediția a II-a

Volum apărut cu binecuvântarea

Î. P. S. TEOFAN

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

EDITURA
CHRISTIANA

București

I. DESPRE SĂNĂTATE	5
1. SĂNĂTATEA TRUPULUI.....	5
2. STAREA DE SĂNĂTATE A SUFLETULUI.....	5
3. RELAȚIA ARMONIOASĂ TRUP-SUFLET.....	6
II. DESPRE BOALĂ	9
III. CAUZELE SPIRITUALE ALE BOLILOR	16
VECHIUL TESTAMENT	16
NOUL TESTAMENT	19
CAUZE ALE RECIDIVELOR ÎN PATOLOGIE.....	21
PEDEPSIȚI, DAR NU OSÂNDIȚI CU LUMEA.....	22
IV. TERAPIE. VINDECARE. PROFILAXIE	24
EXPLICAREA NOȚIUNILOR	24
VINDECARE. MÂNTUIRE.....	25
VINDECARE NATURALĂ VS. MIRACULOASĂ.....	26
CRITERII DE EVALUARE A VINDECĂRII TRUPULUI.....	26
CRITERII DE EVALUARE A VINDECĂRII SUFLETULUI	26
VINDECAREA NATURALĂ	27
VINDECAREA MIRACULOASĂ	29
DOCTORUL. TERAPEUTUL.....	33
ABORDAREA BOLNAVULUI.....	34

SOLUȚII BIBLICE PENTRU VINDECARE 34

SFÂNTA TRADIȚIE DESPRE TERAPIE – VINDECARE –
PROFILAXIE 36

METODELE VINDECĂRII 41

RUGĂCIUNEA 42

Rugăciunea bolnavului 42

Rugăciunea Bisericii 42

Rugăciunea doctorului 43

TAINA SPOVEDANIEI 45

SFÂNTA TAINĂ A ÎMPĂRTĂȘANIEI 45

POSTUL 46

Regulile postului 49

PRACTICAREA VIRTUȚILOR CREȘTINE 49

HRISTOS, PURTĂTORUL BOLILOR NOASTRE 50

V. SPITALUL CREȘTIN 52

ACTIVITATEA PROFESIONALĂ 52

ACTIVITATEA SPIRITUALĂ 53

FORMAREA PROFESIONALĂ ȘI SPIRITUALĂ 53

DESCHIDEREA SPITALULUI 53

SELECȚIA PERSONALULUI 53

ACTIVITATEA COTIDIANĂ 54

CEI ASISTAȚI 54

NUMELE SPITALULUI 55

STRUCTURA FUNCȚIONALĂ A SPITALULUI 55

ÎNSEMNELE SPITALULUI 55

PENTRU ALCĂȚUIREA UNUI STATUT AL SPITALULUI
CREȘTIN 55

VIII. INTEGRITATEA ANATOMICĂ ȘI SPIRITUALĂ A FIINȚEI UMANE..... 75

IGIENA 75

IGIENA SOMNULUI 75

IGIENA ALIMENTAȚIEI.....76

IGIENA MUNCII.....81

IGIENA SEXUALĂ 81

DESPRE VEDENII.....84

SEMNIFICAȚIA VISELOR 85

VISELE TRIMISE SUFLETULUI DE IUBIREA DE DUMNEZEU..91

VISE DE LA ÎNGERII RĂI SAU DIN PATIMILE NOASTRE 92

SCHINGUIRILE SFINȚILOR.....101

ÎNVINUIRILE ADUSE MARTIRILOR..... 108

ATITUDINEA SFINȚILOR ÎN TIMPUL SCHINGUIRII 109

ATITUDINEA IGHEMONILOR ÎN TIMPUL MARTIRAJULUI ..109

ATITUDINEA PĂGÂNILOR ÎN TIMPUL SCHINGUIRILOR ..109

ATITUDINEA CĂLĂILOR ÎN TIMPUL SCHINGUIRILOR 110

ATITUDINEA CREȘTINILOR ÎN TIMPUL SCHINGUIRII

FRAȚILOR.....110

EVENIMENTE CARE ÎNSOȚEAU MARTIRAJUL.....110

MOARTEA.....111

CAUZELE SPIRITUALE ALE MORTII 113

ATITUDINEA SALVATOARE ÎN FAȚA MORTII 115

PRIN MOARTE SPRE ÎNVIERE.....116

MOAȘTE. FALSE MOAȘTE.....121

CALEA NATURALĂ 121

CALEA SUPRANATURALĂ.....122

Respect pentru BAZA BIBLICĂ A NEPUTREZIRII TRUPURILOR..... 130

SFINȚII PĂRINȚI DESPRE MOAȘTE 130

SFINȚII AI BISERICII ORTODOXE ALE CĂROR SFINTE

MOAȘTE SE AFLĂ LA NOI ÎN ȚARĂ..... 131

RĂMĂȘITE ALE MOAȘTELOR ALTOR SFINȚI

PĂSTRATE LA NOI ÎN BISERICI ȘI MĂNĂSTIRI..... 133

**ABORDAREA CREȘTIN ORTODOXĂ A CONCEPTULUI DE
BIOETICĂ..... 135**

PRINCIPIILE CONCEPTULUI CREȘTIN AL BIOETICII 137

O DEFINIȚIE A BIOETICII CREȘTINE 137

MENȚIUNI BIBLICE ALE CONCEPTULUI DE BIOETICĂ..... 138

ABORDARE CRITICĂ A PROGRESULUI

ȘTIINȚIFIC CONTEMPORAN 139

**IX. RELAȚIA MEDICINEI CREȘTINE CU
MEDICINA LAICĂ..... 165**

INDEX.....167

LISTA TABELELOR.....184

Conceptul de medicină creștină acordă noțiunii de *sănătate* un alt sens decât conceptul laic.

Este de la sine înțeles că sănătatea este *o stare sau – mai bine-zis – un fenomen dinamic și elastic, în care se consumă existența trupului și sufletului deopotrivă.* (1)

Sănătatea ființei umane cere îndeplinirea a trei condiții:

1. SĂNĂTATEA TRUPULUI

- integritatea anatomică;
- armonia funcțională a organelor interne;
- homeostazia, adică reglarea continuă a funcțiilor, corecția lor pe nesimțite, „din mers”, dacă apar agresiuni și perturbări endo- sau exogene;
- funcționarea organelor interne „în liniște”, adică fără a simți travaliul lor;
- stăpânirea mădulelor printr-un act de voință cu putere limitată, dar suficientă pentru a-l întreține și echilibra prin ceea ce intră și iese din trup, pentru a-l feri de primejdii și pentru a-l dispune la mișcări de închinare lui Dumnezeu Creatorul.

2. STAREA DE SĂNĂTATE A SUFLETULUI

- a recunoaște calitatea de ființă creată;
- a dori liber relația cu Dumnezeu;
- a practica virtuțile;
- a avea conștiința veșniciei sufletului;

3. RELAȚIA ARMONIOASĂ TRUP-SUFLET

- este o relație temporară, de scurtă durată;
- indiferent de starea trupului, această relație trebuie să vădească sănătatea deplină a sufletului, adică pregătirea lui pentru mântuire.

Sănătatea trupului și a sufletului se influențează, se susțin reciproc, dar statutul de om sănătos îl conferă starea sufletului; paradoxal, există situații când o suferință trupească devine un factor terapeutic important pentru dobândirea sau redobândirea sufletului; astfel se confirmă sensul mântuitor al suferinței, al crucii.

Dacă o persoană are o boală trupească – chiar incurabilă – dar sufletul este curat, Îl caută pe Dumnezeu și își dorește mântuirea – noi numim acea persoană *sănătoasă*.

Sfinții Părinți spun că sănătatea trupului nu-l poate împiedica pe om să ajungă în gheenă și nu este suficientă pentru a dobândi Împărăția.

Sănătatea integrală, ideală, este starea de perfectă armonie a făpturii în rai, când omul nu a resimțit nici o suferință, având o comuniune deplină cu Dumnezeu-Creatorul, și șansa vieții veșnice prin ascultarea de El.

Prototipul sănătății desăvârșite s-a pierdut la căderea protopărinților (2).

Sănătatea este în același timp și o stare duhovnicească specială, care îți cere imperios, printr-un îndemn lăuntric, să-I mulțumești lui Dumnezeu în fiecare clipă pentru că ești sănătos.

Respect pentru oamenii și cărți

La starea de perfectă sănătate omul aspiră lucrându-și propria mântuire în mersul lui spre Împărăție. Decisivă în această lucrare este starea sufletului, căci trupul este vindecabil sau nevindecabil, însă sufletul este, hotărât, în orice clipă vindecabil.

Organizația Mondială a Sănătății și în general școlile academice (laice) de medicină definesc sănătatea ca o „stare de bine completă din punct de vedere fizic, mintal și social, corelată cu absența bolii sau a vreunei infirmități” (3).

Criteriile folosite de conceptul medical laic pentru a defini sănătatea sunt exprimate astfel:

- bunăstare funcțională
- capacitatea organismului de a se adapta
- facultatea individuală de a fi creativ.

În continuarea definiției, tratatele de medicină prezintă factorii care influențează starea de sănătate: biologici, ambientali, comportamentali, serviciile de sănătate.

După cum se vede, definiția laică este o definiție atee, căci din ea lipsește relația cu Dumnezeu și relația dintre trup și suflet, iar dintre factorii care influențează starea de sănătate lipsesc cu desăvârșire cauzele spirituale ale bolilor.

În scrierile Părinților Apostolici, noțiunea de sănătate nu poate fi despărțită de Creator, de Sfânta Treime, de har:

- urare de a dobândi sănătate *în Dumnezeu Tatăl și în Iisus Hristos, nădejdea noastră comună* (4)
- urare de sănătate *în unire cu Dumnezeu, având duh nedespărțit, care este Iisus Hristos* (5)
- urare de sănătate *în Iisus Hristos* (6)

Respect pentru oameni și cărți
– urare de sănătate până la sfârșit, în răbdarea lui
Iisus Hristos (7)

– urare de sănătate în *Hristos Iisus*, nădejdea
noastră comună (8)

– urare de sănătate *cu puterea Duhului* (9)

– urare de sănătate *cu harul lui Dumnezeu* (10).

Starea de sănătate nu este un bun exclusiv al individului; ea are și un sens comunitar, un sens de patrimoniu al unei comunități; în virtutea calității de a fi sănătos sunt dator să susțin dimensiunea socială a existenței, să fie de folos celor care și-au pierdut starea de sănătate.

În conceptul de medicină creștină definiția bolii se sprijină pe cinci criterii:

- lezarea anatomică a trupului
- afectarea funcției mădulelor
- dezechilibrul anatomo-funcțional al organismului, respectiv stricarea relației trup-suflet
- vicierea sufletului
- slăbirea, afectarea sau pierderea relației conștiente cu Dumnezeu.

Prin cădere, trupul a devenit stricăcios, degradabil, deci bolnav. Prin Adam (adică prin căderea lui), am devenit *îmbolnăvibili*, iar prin traseul personal al vieții, devenim *bolnavi*.

Boala trupului nu-l poate împiedica pe om să ajungă în rai.

Primul simptom menționat în Sfânta Scriptură este *durerea* care apare ca suferință ce însoțește nașterea de fii (11).

În continuare, textul scripturistic menționează boli și simptome diverse, unele încadrabile chiar în nosologia contemporană:

- bolnav (12)
- boală (13)
- durere (14)
- boli infecțioase, boli molipsitoare (15), ciuma (16), lepra (17), oftica (18), molima (19), lingoarea (20), frigurile (21)
- boli de piele: râie (22), pecingine, chelie, plăgi, vânătăi, bășici usturătoare, bubă, bubă rea

boli ale aparatului urogenital: sterilitate (23), metroragie (24), scurgere (25), părțile bărbătești vătămate, naștere grea, naștere înainte de vreme

- accidente, traumatisme
- boli ale inimii și vaselor
- obezitate
- idropică (26)
- intoxicație alimentară
- malformații (27)
- boli digestive
- slăbirea ochilor, orbire: albeață pe ochi, orb din naștere
- surditate
- muțenie
- boli ale aparatului locomotor: gârbovire (28), șchiop, ciung, mâna uscată, slăbănog, ghebos, boală de picioare întinsă până la părțile cele mai de sus ale corpului
- înțepături de insecte, mușcături de șerpi venițoși și scorpionii, păduchi, viermi
- boli neuropsihice: nebunie (29), durerea sufletului, depresie, deznădejde, întristarea inimii, sinucidere, durere de cap, năluciri, spaimă, insomnie, lunatism, paralizie
- neputință, slăbiciune
- perversiuni sexuale: homosexualitate (30), zoofilie.

Bolile nu au putut fi eradicate până în prezent; ele generează suferință în bogat și în sărac, în sfinți și în păcătoși, în cleric și în mirean, în împărat și ostaș, în stăpân și rob, în tot omul ce se naște și vine în lume.

Semnificația bolilor este profundă și se identifică cu semnificația crucii. Bolile apar:

Respect pentru oamenii și cărți

- din cauza păcatelor (31)
- ca profilaxie a trufiei (32)
- pentru ca să se arate prin evoluția lor minunile lui Dumnezeu (33)
- pentru ca prin vindecarea lor să se arate slava lui Dumnezeu, Fiul lui Dumnezeu să Se slăvească (34)
- din cauza necredinței
- ca semne premergătoare celei de-a doua veniri (36)
- pentru încercarea credinței (37)
- când se rostește o veste rea (38)
- când omul păcătuiește din nou după vindecare (39)
- dacă luăm Sfânta Împărtășanie cu nevrednicie (40)

Un trup neîntreg sau o funcție trupească alterată îi scade omului puterea, îi afectează frumusețea, îi pune în dificultate relația cu ceilalți semenii, îi scade capacitatea de a-i ajuta pe alții, are el însuși nevoie de ajutorul celorlalți.

Boala sufletului este complexă; ea reprezintă, de fapt, necredința sau hotărârea sufletului de a se depărta de Dumnezeu, cu tot ce decurge din aceasta. Exprimarea unui suflet bolnav se vedește în trăirea unei vieți vicioase.

Întotdeauna există o complementaritate între suferința trupului și a sufletului: unul suferă pentru sau/și din cauza celuilalt.

Sfântul Ioan Scărarul spune că atunci când „văpaia neprihănirii a pus capăt celeilalte văpăi”, trupul „nu se mai îmbolnăvește oricum”. El vede în cauzele spirituale ale bolilor două trepte: „există o boală pentru curățirea de păcate, și există o alta pentru smerirea cugetului” (41).

Avva Dorotei, citându-l pe Sfântul Vasile, compară boala cu întunericul, ea apărând acolo unde lipsește lumina.

Sfântul Isaac Sirul vede și o altă semnificație a bolii: încercarea și lupta noastră de a rămâne neclintiți pe calea dreptății; el ne amintește că proorocii, apostolii și ceilalți sfinți *de dragul acestei căi* au răbdat necazuri „fie de la oameni, fie de la draci, fie de la trup”.

Același sfânt vede în recidiva unor boli și faptul că pentru vindecarea cea dintâi ne asumăm noi un merit, în loc să-I mulțumim lui Dumnezeu (42).

Boala te poate ajuta să vezi că izvorul vieții este Dumnezeu.

Pasajele nou-testamentare referitoare la boli și suferințe sunt numeroase. Mesajul evanghelic este pedagogia divină care însoțește suferința; boala nu este numai pedeapsă și nu rămâne niciodată la stadiul de pedeapsă; ea este crucea care îi determină bolnavului drumul spre cercetare proprie, spre vindecare, spre Împărăție.

Omul, în fața bolii, poate lua diferite atitudini:

- cercetarea proprie a cugetului, căință, apropiere de Dumnezeu și căutarea comuniunii cu semenii în Biserică;
- împietrire, indiferentism religios;
- deznădejde, cărtire, revoltă, necredință.

Prima atitudine duce spre vindecarea sufletului chiar dacă boala trupească este incurabilă.

Celelalte două sunt circumstanțe agravante ale evoluției, agravând suferința pe pământ sau chiar înveșnicind-o în iad.

Taina Sfintei Cruci prezentă în inima creștinului și înălțată de Sfintele Taine îl face pe omul creștin bolnav să sufere boala cu răbdarea celui ce presimte viața veacului viitor în suferința asumată cu credință și smerenie; presimțirea veacului viitor îi aduce bolnavului creștin o bucurie care nu e din lumea aceasta.